

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA**

**PROGRAM SZKOLENIA
Z DZIAŁAŃ
POSZUKIWAWCZO-RATOWNICZYCH
REALIZOWANYCH PRZEZ KSRG
W ZAKRESIE PODSTAWOWYM**

Warszawa 2015

Opracowanie merytoryczne:

bryg. Robert Kłębczyk – SA PSP w Krakowie
bryg. Tomasz Traciłowski – SA PSP w Krakowie
mł. bryg. Mariusz Chomoncik – SA PSP w Krakowie
mł. kpt. Adam Piętka – SA PSP w Krakowie
asp. sztab. Krzysztof Gruca – SA PSP w Krakowie

Konsultacje merytoryczne:

st. bryg w st. spocz. Tomasz Rzewuski – KG PSP

Konsultacje metodyczne:

Magdalena Stajszczak – KG PSP

Spis treści

	strona
I. Założenia dydaktyczno-wychowawcze	4
1. Cel szkolenia	4
2. Sylwetka absolwenta	4
3. Warunki przyjęcia na szkolenie	4
II. Realizacja procesu dydaktycznego	5
1. Organizacja szkolenia	5
2. Zalecenia i wskazówki metodyczne	5
3. Plan nauczania	8
III. Treści kształcenia	9
1. Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w kserg. Zakres działań podstawowych i obowiązujące przepisy w tym zakresie	9
2. Sprzęt wykorzystywany do działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym	10
3. Taktyka prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych	11
4. Zabezpieczenie konstrukcji i instalacji	12
5. Techniki dotarcia do osoby poszkodowanej oraz jej ewakuacja	13
6. Zasady udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy w ciasnych przestrzeniach	14
IV. Literatura	15
V. Załączniki	16

Warszawa, dnia 5 lutego 2015 r.

ZATWIERDZAM
KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
z up.
nadbryg. Piotr KWIATKOWSKI
Zastępca Komendanta Głównego

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest przygotowanie ratownika do prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym, określonym „Zasadami organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym”.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a) w sferze poznawczej:
  - omawiać zasady bezpieczeństwa podczas wykonywania działań poszukiwawczo-ratowniczych,
  - omawiać budowę i zasady działania sprzętu wykorzystywanego podczas działań poszukiwawczo-ratowniczych,
  - omawiać zasady prawidłowego doboru i użycia sprzętu,
  - omawiać taktykę prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych,
  - omawiać zasady lokalizacji uszkodzonego i dotarcia do niego,
  - omawiać zasady udzielania uszkodzonym kwalifikowanej pierwszej pomocy i wsparcia psychicznego,
  - omawiać zasady konserwacji sprzętu,
- b) w sferze praktycznej, umieć:
  - dobierać sprzęt do prowadzonych działań,
  - przygotowywać sprzęt do pracy,
  - lokalizować osoby uszkodzone,
  - zabezpieczać konstrukcje i instalacje,
  - wykonywać dostęp do osoby uszkodzonej,
  - udzielać kwalifikowanej pierwszej pomocy w ciasnych przestrzeniach,
  - udzielać wsparcia psychicznego osobie uszkodzonej,
  - ewakuować osobę uszkodzoną,
- c) w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:
  - odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje, innych ratowników i uszkodzonych,
  - odpowiedzialności za stan techniczny sprzętu.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Warunkiem przyjęcia na szkolenie jest skierowanie, którego wzór określa załącznik nr 1, potwierdzające określone w skierowaniu wymagania.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a. Szkolenie organizowane jest w szkołach Państwowej Straży Pożarnej i w ośrodkach szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b. Osobą odpowiedzialną za prawidłową realizację szkolenia (Kierownik szkolenia) ma być osoba, która uczestniczyła w warsztatach przygotowujących do realizacji przedmiotowego szkolenia.
- c. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
- d. Na realizację programu przewidziano **19 godzin dydaktycznych**:
  - 7 godzin dydaktycznych teoretycznych,
  - 9 godzin dydaktycznych praktycznych,
  - 3 godziny dydaktyczne przeznaczone na ćwiczenie końcowe.
- e. Warunkiem ukończenia szkolenia jest obecność na 100% zajęć przewidzianych programem szkolenia, zaliczenie wszystkich elementów szkolenia określonych praktycznymi celami szczegółowymi oraz udział w ćwiczeniu końcowym.
- f. Ćwiczenie końcowe ma polegać na przeprowadzeniu symulowanej akcji związanej z działaniami poszukiwawczo-ratowniczymi na poziomie podstawowym. Scenariusz ćwiczenia ma zawierać wszystkie przećwiczone wcześniej elementy związane z działaniami ratowniczymi. Ćwiczenie rozpoczyna się od przyjęcia zgłoszenia i zadysponowania na miejsce zdarzenia. Na miejscu należy dokonać rozpoznania i wstępnie określić liczbę osób zaginionych, która powinna wynosić co najmniej 5. Następnie ćwiczący muszą dokonać zabezpieczenia miejsca zdarzenia i przystąpić do lokalizacji osób zaginionych (osoby te powinny być tak umieszczone, aby w celu ich lokalizacji należało użyć wszystkich sposobów dostępnych na poziomie podstawowym). W celu dotarcia do osób zaginionych należy wykonać dostęp, którego specyfika powinna uwzględniać jak największą liczbę sprzętu z zakresu podstawowego. Ćwiczenie należy przygotować tak, aby co najmniej jeden element konstrukcji wymagał zabezpieczenia w zakresie niezbędnym dla bezpieczeństwa podczas prowadzonych działań. Po dotarciu do osoby poszkodowanej należy dokonać oceny stanu poszkodowanego i wdrożyć postępowanie adekwatne do jego stanu (jedna osoba wymagająca podjęcia RKO w ciasnych przestrzeniach i co najmniej jedna wymagająca ewakuacji z zastosowaniem noszy typu „półsked” oraz jedna do której jest utrudniony dostęp, wymagająca wsparcia psychicznego). Wszystkie osoby zaginione należy ewakuować w sposób bezpieczny (należy umożliwić dokonywanie ewakuacji wszystkimi możliwymi sposobami dostępnymi dla poziomu podstawowego). Podczas ćwiczeń należy zwracać uwagę na zasady BHP. Opcjonalnie całość ćwiczenia może być filmowana, a następnie omówiona z wykorzystaniem nagranych materiałów.
- g. Słuchacz, który spełnił wymogi określone w punkcie e. otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu szkolenia, zgodne ze wzorem zawartym w załączniku nr 2.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a. Zajęcia teoretyczne powinny być organizowane dla całej grupy słuchaczy, liczącej od 12 do 24 osób.
- b. Zajęcia praktyczne należy przeprowadzać z grupą słuchaczy liczącą od 4 do 8 osób przypadających na jednego prowadzącego (optymalna grupa ćwicząca to 6 osób).
- c. Realizując zajęcia praktyczne należy w pierwszej kolejności zrealizować zajęcia praktyczne z tematu 2, a następnie z tematów 3, 4 i 5.
- d. Dodatkowe wskazówki do realizacji zajęć znajdują się przy poszczególnych

tematach.

- e. Do realizacji zajęć praktycznych niezbędny jest sprzęt określony w „Zasadach...” dla zakresu podstawowego oraz sprzęt dodatkowy zamieszczony w poniższej tabeli:

Lp.	Nazwa sprzętu	Liczba*
1.	Nosze typu „półsked”	2
2.	Manekin ewakuacyjny	2
3.	Taśma do oznakowania terenu akcji	200mb
4.	Manekin do RKO z monitorowaniem jakości wykonywanych czynności	2
5.	Urządzenie do symulacji osoby zasypanej (umożliwiające symulacje sygnałów dźwiękowych w postaci stukania i wołania)	2
6.	Nosze miękkie	2
7.	Młot udarowo-obrotowy z kompletem końcówek	1
8.	Tarcza diamentowa do piły tarczowej	1
9.	Zestaw PSP R1	2
10.	AED szkoleniowy	1
11.	Zestaw klocków i klinów do stabilizacji umożliwiający wykonanie stabilizacji do wysokości 1m (zestaw składa się z 30 kantówek o wymiarach 10cmx10cmx100cm oraz 15 par klinów o wymiarach 10cmx5cmx30cm)	4 zestawy
12.	Zestaw stabilizacji aktywnej umożliwiający płynną regulację długości w zakresie od 1m do 3m z kompletem końcówek roboczych, pozwalających na pracę pod różnymi kątami	4 zestawy
13.	Zestaw ciesielski składający się z: młotka ciesielskiego – 3 szt., taśmy mierniczej 5m – 3 szt., gwoździ o długości 100mm – 2 kg	1 zestaw

* na każdą ćwiczącą z tego zakresu grupę

- f. Zaleca się wykorzystanie podczas prowadzonych zajęć innego sprzętu, którego zastosowanie może być zasadne przy działaniach poszukiwawczo-ratowniczych, określonego dla zakresu podstawowego innych specjalizacji.
- g. Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
- poprawną terminologię,
  - wykorzystywanie do ćwiczeń tylko sprzętu sprawnego pod względem technicznym,
  - poprawne wykonywanie czynności,
  - kształtowanie pożądanych umiejętności oraz koniecznych nawyków.
- h. W trakcie szkolenia należy zapewnić warunki do realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych m. in. poprzez:
- przestrzeganie zasad nauczania,
  - łączenie metod asymilacji wiedzy z metodami samodzielnego dochodzenia do wiedzy.
- i. W trakcie realizacji szkolenia powinna być dokonywana ocena osiągnięć słuchaczy. Zaleca się stosowanie takich metod kontroli osiągnięć słuchaczy jak pytania ustne czy zadania praktyczne.
- j. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny szkolnej oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne.
- k. Zajęcia praktyczne powinny odbywać się w miejscach, które umożliwiają ich sprawną i bezpieczną realizację (wymagane: gruzowisko o powierzchni nie

mniejszej niż 100 m², ciasne przestrzenie, budynek).

- l. Zajęcia praktyczne należy poprzedzić odprawą organizacyjną, którą prowadzi prowadzący zajęcia. Celem odprawy jest zapoznanie słuchaczy z tematyką i celem ćwiczeń oraz omówienie ich przebiegu.
- m. W toku ćwiczeń prowadzący kontroluje poprawność wykonania powierzonych zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy w ramach instruktażu indywidualnego, bądź grupowego. W instruktażu końcowym prowadzący powinien podsumować zajęcia, przeanalizować najczęściej popełniane błędy, wskazać ich źródło oraz sposób prawidłowego wykonania czynności.

3. Plan nauczania

Lp.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w kserg. Zakres działań podstawowych i obowiązujące przepisy w tym zakresie	1	-	1
2.	Sprzęt wykorzystywany do działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym	1	1	2
3.	Taktyka prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych	1	1	2
4.	Zabezpieczenie konstrukcji i instalacji	1	3	4
5.	Techniki dotarcia do osoby poszkodowanej oraz jej ewakuacja	2	2	4
6.	Zasady udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy w ciasnych przestrzeniach	1	2	3
RAZEM:		7	9	16

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem

III. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w ksrg. Zakres działań podstawowych i obowiązujące przepisy w tym zakresie – 1T

Materiał nauczania:

Przepisy regulujące organizację działań poszukiwawczo-ratowniczych w ksrg. Zasady współdziałania ze Specjalistyczną Grupą Poszukiwawczo-Ratowniczą. Zasady współdziałania w zakresie prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych pomiędzy podmiotami ksrg oraz współpracy z podmiotami współpracującymi z ksrg.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić przepisy regulujące organizację działań poszukiwawczo-ratowniczych w ksrg,
- omówić zakres zadań realizowanych w ramach działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym,
- wymienić sprzęt specjalistyczny wykorzystywany w działaniach poszukiwawczo-ratowniczych,
- omówić zasady dysponowania i współdziałania ze Specjalistycznymi Grupami Poszukiwawczo-Ratownicznymi,
- omówić zasady współdziałania w zakresie działań poszukiwawczo-ratowniczych.

2. Sprzęt wykorzystywany do działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym – 1T, 1P

Materiał nauczania:

Sprzęt do działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych na poziomie podstawowym. Sprzęt pożarniczy wykorzystywany w działaniach poszukiwawczo-ratowniczych na poziomie podstawowym.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wymienić sprzęt wykorzystywany do działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych na poziomie podstawowym,
- omówić możliwości zastosowania sprzętu pożarniczego przy działaniach poszukiwawczo-ratowniczych,
- dobrać sprzęt do działań poszukiwawczo-ratowniczych,
- skontrolować oraz wykonać konserwację wykorzystywanego sprzętu.

3.Taktyka prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych – 1T, 1P

Materiał nauczania:

Zasady prowadzenia rozpoznania, w tym identyfikacja zagrożeń oraz określanie wielkości strefy zagrożenia. Wstępne określanie liczby osób zaginionych. Zabezpieczanie oraz oświetlenie miejsca zdarzenia. Zasady lokalizacji osób znajdujących się w miejscach niedostępnych (bez stosowania elektronicznego sprzętu lokalizacyjnego i psów ratowniczych). BHP podczas działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić zasady prowadzenia rozpoznania,
- omówić zasady określania wielkości strefy zagrożenia,
- określić wielkość strefy zagrożenia,
- omówić sposoby wstępnego określenia liczby osób zaginionych,
- omówić zasady lokalizacji osób zaginionych (bez stosowania elektronicznego sprzętu lokalizacyjnego i psów ratowniczych),
- określić liczbę osób zaginionych,
- wymienić techniki zabezpieczenia miejsca zdarzenia,
- zabezpieczyć miejsce zdarzenia,
- wykonać fizyczne przeszukanie powierzchniowe,
- wykonać oznakowanie miejsca odnalezienia,
- dobrać odpowiedni rodzaj i rozmieszczenie oświetlenia,
- oświetlić miejsce zdarzenia,
- omówić zasady BHP podczas działań poszukiwawczo-ratowniczych.

Uwagi do realizacji tematu:

Ćwiczenia należy przeprowadzić na gruzowisku. Do pozoracji można stosować urządzenie do symulacji osoby zasypanej i/lub żywych pozorantów.

4. Zabezpieczenie konstrukcji i instalacji – 1T, 3P

Materiał nauczania:

Zabezpieczenie konstrukcji w zakresie niezbędnym dla bezpieczeństwa ratowników prowadzących działania ratownicze i dla ewakuacji poszkodowanych z wykorzystaniem posiadanego sprzętu. Zabezpieczenie instalacji technicznych w obiekcie.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić zasady zabezpieczania konstrukcji w zakresie niezbędnym dla bezpieczeństwa ratowników prowadzących działania ratownicze i dla ewakuacji poszkodowanych z wykorzystaniem posiadanego sprzętu,
- omówić zasady zabezpieczania instalacji technicznych w obiekcie,
- zabezpieczyć instalację techniczną w obiekcie,
- wykonać zabezpieczenie niestabilnego elementu budowlanego, z wykorzystaniem zestawu stabilizacji aktywnej,
- omówić zasady budowy podpory bezgwoździowej,
- wykonać podporę bezgwoździową.

5. Techniki dotarcia do osoby poszkodowanej oraz jej ewakuacja – 2T, 2P

Materiał nauczania:

Wykonywanie dostępu i dotarcie do zlokalizowanych osób poszkodowanych. Ewakuacja osób poszkodowanych i zagrożonych ze strefy zagrożenia. Wskazania do szybkiej ewakuacji poszkodowanego. Zabezpieczanie poszkodowanego i ratownika podczas ewakuacji.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- scharakteryzować techniki wykonywania dostępu do zlokalizowanych osób poszkodowanych, niewymagające wykonywania złożonych prac rozbiórkowych, przekopów, itp.,
- wymienić sposoby dotarcia do zlokalizowanych osób poszkodowanych,
- wykonać dostęp do zlokalizowanych osób poszkodowanych.
- wymienić i omówić sposoby ewakuacji poszkodowanego,
- wymienić wskazania do szybkiej ewakuacji poszkodowanego,
- wykonać ewakuację osób poszkodowanych,
- omówić zasady zabezpieczania osoby poszkodowanej i ratownika podczas ewakuacji,
- zabezpieczyć osobę poszkodowaną i ratownika podczas ewakuacji.

Uwagi do realizacji tematu:

Sposób prowadzenia ewakuacji należy zarejestrować, a następnie omówić przeznaczając na to część z podanych powyżej godzin zajęć teoretycznych.

6. Zasady udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy w ciasnych przestrzeniach – 1T, 2P

Materiał nauczania:

Procedury z zakresu ratownictwa medycznego w ksrg. Prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej w ciasnej przestrzeni. Wsparcie psychiczne.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- wykonać resuscytację krążeniowo-oddechową w ciasnej przestrzeni,
- zastosować odpowiednią procedurę z zakresu ratownictwa medycznego u poszkodowanego,
- omówić zasady udzielania wsparcia psychicznego osobie poszkodowanej,
- udzielić wsparcia psychicznego osobie poszkodowanej.

Uwagi do realizacji tematu:

Zajęcia z zakresu resuscytacji krążeniowo-oddechowej należy wykonywać w ciasnej przestrzeni z wykorzystaniem manekina z rejestracją jakości wykonywanych czynności. Wsparcie psychiczne udzielane przez ratownika należy zarejestrować, a następnie omówić przeznaczając na to część z podanych powyżej godzin zajęć teoretycznych.

LITERATURA

1. „Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym”.
2. „Zasady organizacji ratownictwa medycznego w krajowym Systemie ratowniczo – gaśniczym”.
3. Instrukcje obsługi sprzętu.

.....
(pieczęćka jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka delegująca

Nazwa .....

Adres .....

Tel./Fax .....

Kieruję Pana/ Panią.....

(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

Urodzonego/ -ą.....

(data i miejsce urodzenia – miejscowość i województwo)

na szkolenie z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez ksrg w zakresie podstawowym

realizowane w dniach ..... W .....

Oświadczam, że kierowany/-a posiada:

- a) kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- b) kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia.

oraz

w przypadku strażaka PSP – kierowany/-a:

- c) nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi,
- d) posiada orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia,
- e) ukończył co najmniej szkolenie podstawowe strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej lub szkolenie podstawowe w zawodzie strażak.

w przypadku strażaka ratownika OSP – kierowany/-a posiada:

- c) zaświadczenie lekarskie potwierdzające możliwość udziału w działaniach ratowniczych,
- d) zaświadczenie potwierdzające ukończenie co najmniej szkolenia podstawowego dla strażaków ratowników OSP lub równorzędnego,
- e) ważne ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis kierującego)

.....
(pieczęć podłużna)

ZAŚWIADCZENIE

.....
(imię i nazwisko)

urodzony .... dnia ..... r.

w ..... woj. ....

ukończył .....

**szkolenie z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez ksrg
w zakresie podstawowym**

przeprowadzone w .....

w okresie od ..... r. do ..... r.

według programu z dnia .....

zatwierdzonego przez .....

....., dnia .....r.
(miejsowość)

Nr .....

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

Lp.	Temat	Liczba godzin		
		T	P	R
1.	Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w kserg. Zakres działań podstawowych i obowiązujące przepisy w tym zakresie	1	-	1
2.	Sprzęt wykorzystywany do działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie podstawowym	1	1	2
3.	Taktyka prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych	1	1	2
4.	Zabezpieczenie konstrukcji i instalacji	1	3	4
5.	Techniki dotarcia do osoby poszkodowanej oraz jej ewakuacja	2	2	4
6.	Zasady udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy w ciasnych przestrzeniach	1	2	3
RAZEM:		7	9	16

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem